

Faith and Human Initiative: Rallying for Israel

Rabbi Mayer Twersky

Originally published on Dec. 7, 2023

Reprinted with permission from TorahWeb.org⁶

Did the rally of November 14 contravene the belief that *ein od Milvado*, Hashem is the only true existent, all-powerful, in control of all? Do natural (i.e., non-spiritual) initiatives such as the rally in the current existential *eis tzarah* (crisis) insinuate or reflect a heretical belief in a purely natural, geopolitical etiology? In adopting natural measures alongside spiritual ones, are we guilty of professing an idolatrous belief in *kochi ve'otzem yadi*, practical and ontological self-sufficiency?

Let us study a few sample, seminal sources, *halachic* and *meta-halachic*, which delineate some representative specifics of *halachah* and broadly depict its ethos.

First, *hashoel harei ze shofech damim* (*Yerushalmi Yoma* 8:5). One who inquires (if it is permissible to override Shabbos thereby causing a delay in rendering vital assistance when a life is in danger) is guilty of bloodshed. When a life hangs in the balance, human effort is required and potentially decisive.

Second, the Torah's presentation of the *Kohen Mashuach*

⁶https://www.torahweb.org/torah/special/2023/rtwe_rally2.html

Milchamah (Devarim 20:1-9):

כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי יהוה אלהיך עמך המעלך מארץ מצרים: והיה כקרבתם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם: ואמר אלהים שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם: כי יהוה אלהיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם: ודברו השטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחננו: ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחלנו: ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה: ויספו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו: והיה ככלת השטרים לדבר אל העם ופקדו שרי צבאות בראש העם:

The Torah affirms in supernatural, providential terms that Hashem wages war on our behalf and, accordingly, commands that we trust in Him and not fear. And yet the Torah also commands in natural, non-providential terms that we exempt certain classes of individuals from military service because of the dangers and uncertainties associated with war. And the Torah concludes by mandating the appointment of commanding officers, who are needed to conduct the war on a natural, non-miraculous level.

Ramban (*ad loc.*) notes these different strands, and explains how they join to form a coherent, rich tapestry:

וזהירם שלא ירך לבבם ולא ייראו מן האויבים, ויאמר שלא יבטחו בזה בגבורתם רק ששייבו לכם אל השם ויבטחו בישועתו ויחשבו כי רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. ואמר להלחם לכם עם אויביכם - כי יפילים לפניכם לחרב. ואמר להושיע אתכם - שהם ינצלו במלחמה

ולא יפקד מהם איש, כי יתכן שינצחו את אויביהם וימותו גם מהם רבים כדרך המלחמות... והנה הכהן שהוא העובד את השם יזהירם ביראתו ויבטיחם, אבל השוטרים ידברו בנוהג שבעולם פן ימות במלחמה - כי בדרך הארץ בכל המלחמות ימותו אנשים גם מכת הנוצחים
וצוה ופקדו שרי צבאות בראש העם - כי התורה תצוה בדרך הארץ, ותעשה הנסים עם יראיו בהסתר. ואין החפץ לפניו לשנות טבעו של עולם, זולתי כאשר אין שם דרך בהצלה אחרת, או להודיע שמו לצריו לעתים, כאשר היה בקריעת ים סוף וכיוצא בו

Hashem will miraculously save us from our enemies. And yet the Torah issues a split mandate - we are obligated to have complete, unwavering faith in His involvement, but also to approach war on a natural level, *b'derech ha'aretz*, without relying on miracles.

This two-tiered system, explains Ramban, whereby Providence crowns our efforts with success, allows for *nissim nistarim*, covert miracles, that do not override natural law. Hashem providentially, clandestinely operates within natural processes. In most instances, this is His preferred *modus operandi*. He wills to eschew *nissim giluyim*, overt, supernatural miracles, and perform *nissim nistarim*. Hashem, as it were, is poised to perform covert miracles on our behalf. But we are commanded, as it were, to partner with Him. His providential involvement does not diminish the need for human initiative and effort; He will crown our natural efforts with success. Hashem guarantees that He will perform *nissim nistarim* but not *nissim giluyim* when the former would suffice. A moment's reflection reveals the frightening implications of not complying with this divine providential principle and concomitant *halachic* mandate; quiescent

pietism, albeit unmistakably sincere, is extremely dangerous.

Natural initiatives such as a rally do not insinuate a belief in *kochi ve'otzem yadi*; they fulfill Hashem's will. They do not encroach upon the belief that *ein od Milvado*; instead, they implement *kabbalas ol mitzvos*, acceptance of the yoke of *mitzvos*. They do not impede divine involvement; rather they are a *sine qua non* for such involvement.

Characteristically, the Torah ordains a binary response when the Jewish people are attacked: to wage war (*vide* Rambam *Hilchos Melachim* 5:1) and to sound the trumpets (*Bamidbar* 10:9). Rambam (*Hilchos Ta'anuyos* 1:1-2) identifies this latter Mitzvah with prayer and repentance. Sounding the trumpets is a form of prayer which the Torah ordains to impress upon us that our sins have precipitated the danger and suffering, and we must respond to the *eis tzarah* by repenting. Nonetheless, we are obligated to simultaneously maximally exert ourselves in waging war, sparing no effort and marshaling all resources.

The Torah requires human initiative and maximum effort. Human initiative and effort make a difference, the difference. This *halachic* ethos is also embodied in the previously quoted *halachah* that one who delays in a situation of *pikuach nefesh*, danger to life, is guilty of bloodshed.

The census at the beginning of the Book of *Bamidbar*, interprets Ramban, was ordained because a nation approaching war, *b'derech hateva*, on the natural level, needs to know how many soldiers

are available to fight.

כי היה זה כדרך שהמלכות עושה בבואם למלחמה כי עתה היו מזומנים ליכנס לארץ ולבא במלחמה עם מלכי האמורי אשר בעבר הירדן ועם השאר כולם כמו שאמר (במדבר י"כ"ט) נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' והיו משה והנשיאים צריכינ לדעת מספר חלוצי צבא המלחמה וכן מספר כל שבט ושבט ומה יפקוד עליו בערבות מואב במערכות המלחמה כי התורה לא תסמוך על הנס שירדוף אחד אלף וזה טעם "כל יוצא צבא בישראל" כי המנין מפני צבא המלחמה ועוד שיחלק להם הארץ למספרם וידע כמה חבלים יפלו להם מן הארץ הנכבשת להם כי לולי דבר המרגלים היו נכנסים שם מיד

Moshe Rabbeinu also employed all relevant natural means and tactics; hence in year two he approved the request to send *miraglim*, spies, and in year forty dispatched another set.

וזו עצה הגונה בכל כובשי ארצות וכן עשה עוד משה עצמו שנאמר (במדבר כ"א:ל"ב) וישלח משה לרגל את יעזר וכן ביהושע בן נון (יהושע ב א) שנים אנשים מרגלים ועל כן היה טוב בעיני משה כי הכתוב לא יסמוך בכל מעשיו על הנס אבל יצוה בנלחמים להחליץ ולהשמר ולארוב כאשר בא הכתוב במלחמת העי (שם ח ב) שהיתה על פי השם ובמקומות רבים אז נמלך משה בשכינה ונתן לו השם רשות ואמר לו שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען וידעוה ויגידו לכם ועל פיהם תתיעצו בענין הכבוש

Ramban clearly explains that naturalness characterizes all of *halachah*; it is not limited to the *mitzvah* of waging war. "*Ki hatorah tetzaveh b'derech ha'aretz*"; the semantics of *tetzaveh* ("future" tense employed as *boveh tamidi*) are that the Torah always mandates that we act within the natural realm. Ramban is quite explicit in his sweeping meta-halachic characterization of *halachah*– "*ki hakasuv lo yismoch b'kol ma'asav al banes*." The Torah never relies on miracles.

Accordingly, any suggestion that the belief of *ein od Milvado* warrants passivity and rejects human initiative specifically contradicts discreet *halachos* and broadly distorts the ethos of all of *halachah*.

The *Sefer Hachinuch* (546) also presents and explains the two-tiered system of divine providence and human initiative.

משרשי המצוה, לפי שעם היות השם ברוך הוא משגיח בפרטי בני אדם ויודע כל מעשיהם וכל אשר יקרה להם טוב או רע בגזרתו ובמצותו לפי זכותו או חובו, וכענין שאמרו זכרונם לברכה [חולין ז' ע"ב] אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, אף על פי כן צריך האדם לשמור עצמו מן המקרים הנהוגים בעולם, כי האל ברא עולמו ובנאו על יסודות עמודי הטבע, וגור שיהיה האש שורפת והמים מכביין הלהבה, וכמו כן יחייב הטבע שאם תפול אבן גדולה על ראש איש שתרכץ את מוחו או אם יפול האדם מראש הגג הגבוה לארץ שימות, והוא ברוך הוא חנן גופות בני אדם ויפח באפיו נשמת חיים בעלת דעת לשמור הגוף מכל פגע ונתן שניהם הנפש וגופה בתוך גלגל היסודות והמה ינהגום ויפעלו בם פעולות. ואחר שהאל שעבד גוף האדם לטבע, כי כן חייבה חכמתו, מצד שהוא בעל חומר, ציוהו לשמור מן המקרה, כי הטבע שהוא מסור בידו יעשה פעולתו עליו אם לא ישמר ממנו. ועל כן תצונו התורה לשמור משכנותינו ומקומותינו לבל יקרנו מות בפשיעותינו ולא נסכן נפשותינו על סמך הנס, ואמרו זכרונם לברכה [תורת כהנים אמור פרשתא ח'] שכל הסומך על הנס אין עושין לו נס. ועל הדרך הזה תראה רוב עניני הכתובים בכל מקום, כי גם בהלחם ישראל מלחמת מצוה על פי ה' היו עורכין מלחמתן ומזיינין עצמן ועושין כל ענינם כאלו יסמכו בדרכי הטבע לגמרי, וכן ראוי לעשות לפי הענין שזכרנו, ואשר לא יחלוק על האמת מרוע לב יודה בזה.

Divine providence notwithstanding Hashem created a world which is based upon and functions according to natural law. Such is

His will. Respect for His will demands that we operate fully and effectively on a natural level. Otherwise, G-d forbid, we are being contemptuous of Hashem and His creation. Passivity and quietism are not only sacrilegious but dangerous, since one who relies upon a miracle is assured that he will not be the beneficiary of such. Hence, while we fervently believe in *hashgacha pratis* (individualized divine providence) and *nissim*, we do not rely upon them at all.

Rav Soloveitchik in *Lonely Man of Faith* (Tradition 7:2 [Summer, 1965] page 53) depicts this natural *halachic* ethos. The statement quoted in both the *Tur* and *Shulchan Aruch* of *ve'im mone'a atzmo harei ze shofech damim* is a cornerstone of *halachic* thinking:

The doctrine of faith in G-d's charity, *bitachon*, is not to be equated with the folly of the mystical doctrine of quietism which in its extreme form exempts man from his duty of attending to his own needs and lets him wait in "holy" idleness and indifference for G-d's intervention. This kind of repose is wholly contrary to the repose which the *halachah* recommends: the one which follows human effort and remedial action. Man must first use his own skill and try to help himself as much as possible. Then, and only then, man may find repose and quietude in G-d and be confident that his effort and action will be crowned with success. The initiative, says the *halachah*, belongs to man, the successful realization, to G-d.

Certainly, "except the L-rd build the house, they labor in vain that build it," (*Tehillim* 127:1) but if those who labor stop building, there will be no house. The Lord wants man to

undertake the task which He, in His infinite grace, completes.

The alternative to *kochi ve'otzem yadi* is not passivity; it is the humble, G-d-fearing mindset which frames human initiative and effort. It is the recognition that while “the initiative belongs to man, the successful realization to G-d.

It is, of course, immaterial whether we label the current era as *Ikvisa d'Meshicha*, the period which will precede the coming of the Messiah; the dictates and ethos of *halachah* do not change. *Zos hatorah lo sibiyei muchlefos.*